

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an . . . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . . . 10 .
pe 1/4 an . . . . . 5 .
pe 1 lună . . . . . 2 .
N-ril de Duminecă pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrispte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-utca nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

VLASSICS ȘI ÎNVĂȚĂMÎNTUL PRACTIC.

În expozitul său la discuția bugetului, ministrul instrucțiunii publice *Wlassics* a enunțat o nouă direcție în învățământ. După ce a constatat scăderea că în Țara Ungurească o mare parte a tinerimii numai d'aceea umblă la școală ca pe baza vre-unei diplome să capete vre-o slujbă, a declarat că și-a pus în gând să stăruie din toate puterile și cu toate mijloacele pentru dezvoltarea învățământului practic, așa zicând; va da o deosebită grijă adică artelor și meseriilor. Nu burocratismul să fie dezvoltat, ci forțele creatoare.

Cum înțelege acest lucru ministrul școlilor, o și explică.

S'a p'âns anume că în Ungaria clasele mai bogate nu și dau fi la industrie și comerț, pe când în Anglita de piidă până și aristocrația îmbrățișează aceste ramuri de ocupații folositoare pentru cetățeni și patrie. D'acel vine înflorirea și mărirea Anglita pe când noi suntem tributarii străinătății.

Ministrul a făcut deci apel în primul rând la inițiativa obștească, sfatuind și chiar conjurând cercurile înalte din patrie să dea o mare sollicitudine acestei idei, și familiile bogate să nu facă numai consumatori din fiil lor, ci să desvolte într'înși aplicațiunile practice, dedicându-i industriei și comerțului.

Eată o idee care fără îndoială că va fi bine primită în toată țara. Pentru că înadever, nu poate să fie cetățean care să nu cunoască toate mizeriile ce vin asupra țării din cauza aglomerării mari pentru ori-că slujbă. Aglomerarea aceasta contribuie adică în primul rând la crearea de slujbe ori mai bine zis, sinecure! Și cum slujbele se dau în primul rând fiilor de boieri, cari de cele mai multe ori le consideră ca trepte pentru demnități mai mari, bine înțeles că de muncă conștientă nu poate fi vorba, ci e plângere generală asupra funcționarismului. Ceea-ce se petrece în Torontal, nu e excepție, ci aproape pretutindeni e rău.

Guvernul va fi știind mai bine lucrul acesta și direcția pe care voințe s'o inaugureze *Wlassics* corespunde unei dorințe obștești.

Intr'adever, ar fi eveniment ca aristocrația maghiară, care are atâtea averi, care moștile mai adesea le dă în arendă, să se pună pe lucru: cu milioanele ce are să ridice fabrici, să întreprindă diferite exploatați. S'ar da astfel de lucru muncitorilor și nu s'ar mai spori numărul emigranților; s'ar micșora numărul celor „fără de lucru”, cari au ajuns un fel de pensioniști în deosebi ai capitali; s'ar împedea imigrarea atât elemente străine și capitalele străine n'ar mai pute să ne exploateze pe toți d'optrivă, ci dacă nu tot, cel puțin necesitățile prime să fie fabricate în țară, ear nu aduse de peste hotare. Bani ne-ar rămâne în pungă ear nu am îmbogăți pe străini.

În vorba numai ca *Wlassics* să înțeleas de clasele bogate maghiare și el însuși să găsească o cale fericită pentru punerea în practică a ideii

lor pe cari toți cetățenii, fărăosebire de naționalitate, ar dori să le vadă intrupate.

Pornindu-se adică în învățământul public un curent nou și sănătos, fără îndoială că ar scădea veleitățile șoviniste cari au produs neînțelegeri și supărare între fiil aceleiași țări. Ungari, Români, Sârbi și Slovaci s'ar întrece întru a promova interesele mari ale țării ear nu s'ar perde vremea cu certuri interne, cari tin pe loc ori ce progres.

Congresul bisericii sârbești.

Ziarele sârbești se ocupă într'un mod constant de congres și de alegerea episcopului pentru diocesa Timișoarei. Congresul va fi convocat probabil pe ziua de 8 Iunie; pe aceeași zi va fi convocat și sinodul electoral. Congresul de data aceasta nu se va ocupa decât cu afaceri administrative, chestia de organizare, de modificarea actualului organizațiune nu va fi pusă la ordinea zilei. Cu toate acestea pregătirile pentru luptele electorale au început cu mare putere; și pare a fi sigur că partidul patriarcului *Brancović* nu va isbuti să scoată nici măcar unul sau doi deputați ai săi pentru congres

Deficitul Anglita. În ședința dela 14 c. a Camerii Comunelor ministrul de finanțe *Dosch* a înaintat proiectul de buget care prezintă un deficit de 45 1/2 milioane funți strelini și propune ca pentru acoperirea deficitului să se ridice darea indirectă cu un peni, ear pe grâne d'asemeni să se pună la vând o nouă taxă. Deficitul s'ar reduce atunci la 35 1/2 milioane. Pentru acoperirea restului s'ar face un împrumut și s'ar lua din prisosul vistieriei statului.

Eată consecvențele războiului!

DIN DIETĂ.

— Ședința dela 14 Aprilie. —

Se urmează discuția asupra bugetului cultelor și instrucțiunii publice.

Cel dintâiu orator este guvernamentalul *Ballagi Géza*, care se ocupă cu ideea descentralizării învățământului juridic, dela care se așteaptă la mare rezultat cultural și „patriotic”. Contele *Benyovsky Sándor* cere îmbunătățirea dotațiunii învățătorești. *Werner Gyula* cere statificarea tuturor școlilor populare, căci acelea ar fi cultivând „nepatriotismul” și toate primejdiile pentru stat.

Vertán Endre se ocupă de chestia de naționalități; și spunând că legea de naționalități e izvorul tuturor pa-costelor, cere ștergerea ei. Revenind asupra școlii, urgentează reformarea sistemului de inspectorat școlar, și declară că, fiind astăzi o mulțime de învățători cari nu știu limba maghiară singura soluție a chestiei de naționalități este statificarea învățământului popular.

Bauer Antal cere modificarea legii pensiunii învățătorești, în sensul de a fi mai dreaptă decât pân' acum.

Bernath Lajos și în urmă *Hellebrath Géza* revin asupra cererii reformate de a se executa art-de lege XX din anul 1848. *Hellebrath* face și o schiță sinistră a stării învățământului în Ungaria.

Crisă în Austria.

Se telegrafează din Viena că la 14 Aprilie sosind acasă dela Budapesta, *Körber* a convocat consiliul de ministri și după un sfat mai lung, și-a înaintat demisia. Știrea aceasta la bursă a produs oare care emoțiune.

Pe de altă parte altă știre desminte șvonul demisiei. Guvernele austriace peste tot, nu riscă a schimba situația chiar în ajunul Delegațiunilor. E însă cert, că situația e foarte gravă și că ministrii austriaci întrebați fiind despre stadiul în care se află tratat vele cu Ungaria, mărturisesc că sunt mari greutăți la mijloc și negocierile ce s'au urmat zilele acestea în Budapesta n'au ușurat de loc situația. *Szell*, după cum scrie „*B. Hirap*”, nu primește cu nici un chip măsurile ce guvernul austriac vrea să ia pentru protejarea industriei austriace. Din partea *Körber* a declarat însă și el, că nu primește dispozițiile ce guvernul ungar ar dori să se cuprindă în convenția vamală pentru protejarea economiei rurale ungare.

O voce despre Români bucoveni.

Deutsche Zeitung, din Viena, publică un articol remarcabil despre situația Românilor bucoveni.

Ca testă generală, autorul ține a arăta situația germanismului în Bucovina, față de celelalte naționalități, pentru a ajunge la întrebarea: cu cine au Germanii a se alia, pentru a nu pierde terenul câștigat? El conchide că lupta trebuie îndreptată în contra Rutenilor, al căror număr crește pe fie-ce zi.

Teama, la început, era de Români și autorul recunoaște, că pe timpul ocupării Bucovinei Români erau în mare majoritate stăpâni pe teritoriu. Astăzi lucrurile sunt schimbate și statistica dovedește aceasta. Astfel, pe când Rutenii, din micul număr ce erau la început, astăzi au ajuns la numărul de 268.367, Români au scăzut la 208.309. Această disproporție însă e menită să crească, de oare-ce populațiunea românească scade mereu.

Autorul arată și cauzele pentru cari populația română descrește. În primul rând, vine emigrarea în România. Foarte mulți Români din Bucovina emigrează în România și părăsesc astfel vatra veche, în speranța de a găsi în regatul român puțința de a prospera mai repede.

A doua cauză însă, care e chiar primejdioasă, e ușurința care Rutenii desnaționalizează pe Români. Eată cum se face această operațiune, după autorul articolului din „*Deutsche Zeitung*”:

— „Români sunt harnici, iuți și deștepti. Ei învață repede o limbă, pe când Ruteanul e greoiu, încăpăținat și cu nici un preț nu se leapadă de limba lui. Sătenii români fiind în des contact cu Rutenii, sunt siliți a învăța limba ruteană, pentru a se putea înțelege cu ei și curind limba limba ruteană ia locul limbii lor originale. Odată acest pas făcut, restul vine dela sine și după o generațiune Români sunt desnaționalizați”.

Autorul aduce ca dovadă faptul, că multe sate și locuri ce aveau nume românești, sunt azi cu desăvârșire rutenisate.

Pentru a putea lupta cu succes în contra acestei primejdii, nu le rămân Ro-

mânilor — zice „*Deutsche Zeitung*” — decât a se alia cu Germanii și a duce lupta în comun.

Ministru rus împușcat.

Din Petersburg a sosit azi noapte știrea că studentul universitar *Dolejanef* a împușcat pe ministrul de interne *Sipiagin*.

Eată amănuntele:

Studentul în chestie a fost anul trecut pedepsit pentru că luase parte la demonstrațiunile studentești. El s'a jurat atunci că se va răzbuna, ceea-ce Marți a și făcut. S'a îmbrăcat adică în uniformă de adjutant și s'a dus la palatul ministrului.

Aici a spus că este trimis din partea marelui duce *Sergius* și aduce o scrisoare pentru ministru. Se înțelege că astfel a fost lăsat să intre îndată. Când se văzu în fața ministrului, scoase revolverul și trase de două ori, nimerindu-l de ambele dăți pe ministru, care a căzut mort.

E senzație mare în orașul întreg. Îndeosebi ministri sunt înspăimântați.

FĂRĂ COMENTAR...

„*Budapesti Napló*”, ziarul d-lui *Vérsi Iósef*, în numărul său dela 13 Aprilie scrie:

Din punctul de vedere al chestiei naționale nu poate fi indiferent că cine are să moștenească scaunul episcopesc român din Arad. Cea mai mare și mai bogată episcopie română gr. or. este a Aradului. Cine va ocupa această episcopie, are să fie așa zicând, cărmuitorul și al celor sufletești a Românilor ortodocși, îndeosebi acum când mitropolit este *Meșianu* cel slab, neputincios și fără nici o autoritate.

E de închipuit, că agitațiunea e mare și enervantă și nu se mărginește la eparhia Aradului. După cum am scris-o deja în ziua morții lui *Goldig*, doi candidați luptă pentru episcopie: *Augustin Hamsea*, vicar al Aradului (uns, ales ori numit numai de „*Gazeta*” și „*Controla*”! *Traducătorul*) și *Vasilie Mangra*, vicar al Oradiei-Marf. Amândoi au partidă la fel de tare, dar totuși cu ceva *Hamsea* ar avea parcă mai multe șanse, căci și față de *Goldig* a căzut numai cu 6 voturi (Acum are să cadă, cu siguranță, cu mai multe!) Și din punctul de vedere a maghiarismului acesta ar fi răul cel mai mic. *Hamsea* este omul de care maghiarismul are mai puțin motive de a se teme. Să ne bucurăm, se înțelege, n'avem de ce nici față de el. E manierat (mai ales cu *riporterii* ziarelor maghiare!), destul de cult (după cum s'a dovedit în afacerea cu *plagiatura*!), e om care se știe acomoda și politicește nu este hotărât compromis. Deși pe când au avut loc în Arad vestitele demonstrațiuni și elevii Seminarului au pornit adevărată luptă de guerillă contra Maghiarilor (fabula cu mielul și lupul!) director al Seminarului *Hamsea* era. Este adevărat, că d-sa a colindat pe la toate redacțiile aradane și a osândit aspru demonstrațiile, dar nu prea s'a văzut efectul. Seminaristii și după aceea tot înarmați au umblat și din curtea seminarului au aruncat petri asupra cetățenilor *pactnici* (cari veneau să spargă Seminarul!).

Atitudinea directorului cel puțin din punct de vedere al energiei este de obiectivat. Se poate pune deci chestia: oare cine n'a putut să stăpânească o mână de studenți, cum o să cărmuiască o eparchie, unde sunt elemente turbulente cu prisos?

Acolo sunt de pildă aderenții lui Mangra. Preotul acesta frumos, cu cap de Christos, este om primejdios în toate privințele. Este adevărat, că de 3—4 ani omul întreg este numai pocăință, numai lealitate și numai blândețe. Dar acești 2—4 ani — o știu toți câți cunosc pe acest streber cu capacitate — au fost o preparare pentru vlădicie. Bravul Goldiș — care a comis greșeala tragică că a primit alianța lui Mangra, în ajunul alegerii episcopale — a ajuns total ademenit. Goldiș a crezut că dacă ajunge odată în scaunul episcopesc, o să deearmeze el elementele nepatriotice, prin cumințenie și blândețe. L-a desarmat însă Mangra. A condiționat adică pentru sine vicariatul din Oradia, pe care l-a și căpătat și aici a început să se prepare pentru alegerea de episcop. Știa că asta nu poate fi departe, pentru-că Goldiș era deja bolnav când și-a ocupat scaunul. Știa că numai câțiva ani trebuie să se retragă, până se uită unele și altele.

Da, dar sunt lucruri care nu se pot uita. Rolul în procesul Memorandului, precum și înainte și după aceea, l-au făcut urgisit pe Mangra. Omul acesta s'a dus în stradă să agite și să se bată (câte „informațiuni“ binevoitoare mai rabdă și hârția!).... Agitator mai agil, mai fără măsură și plin de ură n'a fost între ultraștii români.

Lucrurile stau deci așa: în contra unuia dintre candidați se poate obiecționa că e prea slab: celalalt însă e prea tare. Hamsea nu este atât de tare ca să fie de folos Ungurimei; în schimb, Mangra e așa de tare, că ne poate fi spre rău și probabil că ne va și fi ajungând episcop. Așa se gândește inteligența maghiară din Arad, care, în împrejurările date, mai mult cu alegerea lui Hamsea s'ar pute împăca. Se înțelege că mai bun ar fi acel al treilea, care — durere — nu există!

Răboiul buro-englez.

Eri ne sosiseră știri despre negocierile de pace. Azi avem amănunte despre lupte crâncene date între Englezii și Buri.

Eată telegrama — raport a lordului Kitchener:

„Colonelul Colebrander a atacat la 8 c. tabăra lui Beyor. Din parte engleză a căzut un sublocotenent și e grav rănit colonelul Murray, un sublocotenent și 5 soldați sunt mai ușor răniți. Din partea

Burilor au căzut, au fost răniți și prinși 16 oameni.

„Buri, mulți la număr au atacat lângă Bulfontein, trupa colonelului Termann.

Din partea engleză au căzut 1 oficer și 2 soldați, iar răniți sunt 14. O parte din patrula a fost prinsă.

„În Transvaalul apusean, lângă Roival colonelul Kekevič a fost atacat de Buri, la 11 c. O luptă desperată s'a dat, în care Buri au pierdut 44 oameni, între ei și pe comandantul Potgitter (pe care ca mâne o să-l vedem eară că atacă pe Englezii Red.), iar din partea noastră au căzut 2 oficeri și 5 soldați, răniți 52.

Cine știe înțelege însă rapoartele lui Kitchener, va afla și din acest raport că Buri ear i-au bătut bine pe Englezi. Chir Kitchener mărturisește că Buri au atacat, ceea-ce ei fac numai când sunt siguri de izbândă.

DIN ROMÂNIA.

Sosirea studenților. Duminică dela ora 6 jum., păcuri, păcuri de studenți se seau din toate părțile, adunându-se la fața universității de unde aveau să plece la gara de nord spre a primi pe colegii lor, cari se întorc dela congresul din Roma, unde după-cum știm, au reprezentat cu demnitate studențimea universitară română.

La ora 7 sosesc membrii societății „Uniunea studenților români“, cu drapelul albastru al d-șoarelor din Sibiu, apoi mai sosesc elevii institutului d-lui Virgil Popescu, cu drapelul, puem cu un număr public. La ora 7 și jum., în aplausele tuturor sosește muzica coloniei Italiane.

Imediat după sosirea muzicii manifestații pornesc în ordinea următoare: Muzica coloniei italiene, institutul Virgil Popescu, cu drapel, membrii societății studențești „Uniunea“ cu drapelul albastru, și apoi un număr public.

Ei parcurg Bulevardul Carol, Calea Victoriei și Calea Griviței până la gară. Pe tot parcursul au fost aclamați de lume.

În dreptul ministerului de finanțe manifestații s'au făcut cu M. S. Regele care se întorcea dela gară. Muzica a dat onorurile cuvenite, iar studenții în culmea entuziasmului au aclamat cu căldură pe M. S. Regele, care a răspuns mulțumind.

La ora 8 și un sfert sosesc în gara de nord, unde un imens public staționa pe peron. La vederea studenților izbucnesc în urale. Afluența în gară era de nedescris. Și o vie nerăbdare îi predomină pe toți.

În fine după o obiectivă întârziere de vre-o 15 minute trenul de Verciorova sosește aducând cu el pe cei ce cu atâta dor și căldură erau așteptați, pe cei ce veneau din Roma, unde au oșelit legătura dintre noi și Italia. Trenul se oprește și se dau jos d-nii C. Xenii și I. Demetrescu, ei sunt îmbrășiși și sărutăți cu căldură și colegii dlor, muzica intonează imnul național; iar lumea strigă: Trăiască Italia, Trăiască România, trăiască Xenii, trăiască delegațiunea.

În freneticul entuziasm de care toți erau cuprinși, ei sunt salutați, sunt îmbrășiși, sunt sărutăți, sunt purtați pe sus și fiecare caută să vadă și să admire pe cei, cari cu demnitate a știut să-și îndeplinească misiunea, pe cei cari au făcut fală noamului și țerei noastre.

Au vorbit d-nii Zaharia Dumitru, Oroveanu, care într'un limbaj curat românesc și cu o voce puternică, a arătat importanța congresului din Roma, a arătat demnitatea purtării studenților noștri la acel congres și a mai arătat agresiva purtare a Ungurilor precum și politica lor față de Români din Ardeal. A mai vorbit un elev din institutul Virgil Popescu și apoi d-l Xenii a mulțumit de primire și terminând, a zis între altele că drapelul de onoare dat de Români, Italianilor, a fost așezat în sala de recepție a Primăriei din Roma, la un loc cu armele lui Garibaldi, la un loc cu drapelul cu care și-a luat Italia independența. D sa a terminat strigând: Trăiască Italia!

După aceasta cu toții se îndreptară spre esire și se așezară în ordinea următoare: Trăsura cu reprezentanții presei, un cordon de sergenți de stradă, muzica, torțele, d-nii Xenii și J. Demetrescu, comitetul uniunii cu drapel, studenții și publicul, școala Virgil Popescu, etc.

După ce au parcurs acelaș drum ca și la ducere, au sosit în fața Universității unde după ce au manifestat la stătaia marei erou „Mihai Viteazul“; d-l Xenii mai pronunță o frumoasă cuvintare. D sa aduce elogi Președintelui și Vice președintelui societății „Corda Fratres“. Asemenea d-sa, arătând, cum în mare parte și d-sa se datorește această nouă înfrățire și termină strigând: Trăiască Italia, trăiască d-l Catza vilan, trăiască Uniunea. Tot deodată d-sa a anunțat că luni seara va fi o întrunire la Ligă când d-sa va descrie pe larg congresul din Roma.

În urmă studenții s'au împrăștiat.

Omagii. Maestrul Mascagni a părăsit Capitala, ducându-se la Budapesta.

Înainte de a părăsi țara maestrul a trimis M. S. Reginei, la Neuwied următoarea telegramă:

Majestății Sale Regina României, Neuwied.

Reg pe Majestății Voastre să binevoiască a agree omagii merite al unui admirator devotat, care, primit în chip strălucit la București, a fost măhuit că n'a putut de pune la picicarele Carmen Sylvei expresia devotamentului și mulțumirilor sale.

În numele artei italiene, al cărei reprezentant a fost sărbătorit așa de călduros, în numele Poeziei, îndrăznesc a trimite în sușul sufletului României, Augustei Sale Muse și Regine, întregul tribut al piosului respect ce Ea știe să inspire.

Pietro Mascagni.

Ministerul de război a decis cumpărarea a 208 biciclete „Adler“ pentru armata noastră.

Aceasta în urma constatărei de a fi cele mai solide și practice din câte s'au prezentat.

Dela Academie. Marți la ora 1 p. m. Academia Română, a ținut ședința publică în localul său din calea Victoriei, 135.

S'au făcut următoarele lecturi: Dl doctor V. Babeș „Despre substanțele apărătoare și vindecătoare ale sângelui“. Dl Bogdan: Origina Voevodatului la Români.

Greva în Belgia.

Se depeșează din Bruxelles, că eri s'au pus în grevă 125.000 lucrători. Mai multe mine și fabrici au fost puse sub protecție militară, fiind temeri ca greviștii să nu atace stabilimentele industriale.

În Liège greviștii (15.000 la număr) au bombardat cu pietri mai multe case. La Poulseur au bombardat parochia, claustrul călugărilor precum și locuința mai multor proprietari de mine.

Se vestește că lucrătorii și-au procurat enorme cantități de dinamită. Înaintea Casei poporului staționează necontenti mulțime de lucrători așteptând știri din provincie. Capetenile socialiste au organizat un serviciu de informațiuni din toată țara.

Situația devine din ce în ce mai gravă și se așteaptă evenimente ne mai pomenite.

Ministrul de interne întrebând pe generalul Busine, comandantul gardei civile din Flandra dacă în cas de conflict cu poporul poate conta pe trupe, generalul a răspuns că într'un conflict politic ca acesta, garda civilă va refuza să intervie.

Șefii lucrătorilor declară că până acum a fost numai un fel de probă — dar că adevărata revoluție va izbucni abia săptămâna aceasta.

Multe familii burgheze părăsesc capitala refugiindu-se la țară sau peste graniță.

Din străinătate.

Loubet în Rusia. Se știe din Petersburg, că consiliul de stat a votat 80.000 ruble pentru acoperirea cheltuielilor primirii lui Loubet. Consiliul a respins cererea prințului Montebelo, ambasador general al Franței ca ambasada franceză să poată edifica o biserică franceză în Peterburg. La primirea lui Loubet în capitală vor fi mai multe arcuri de triumf și pe balcoanele edificiilor publice vor fi așezate busturi, cari vor reprezenta pe Loubet. Arcurile de triumf vor fi împodobite cu plante sudice. Țarul a hotărât că va dona tuturor ofițerilor de marină francez obiecte de argiu și că va da porneacă, ca la toate vapoarele războiului să fie servit cu tacâmuri de aur și argint. Consiliul comunal din Petersburg va da ca dar lui Loubet un album ilustrat artistic în aur, care va conține 12 vederi mari din Petersburg.

CLEOPATRA.

ROMAN

56

de

HAGGARD RIDER.

Traducere de Hero.

— Dar pe dimineață poate va sbara șoimul! răspuse Cleopatra îngrijată.— Are urechi ascuțite Harmachis și-ți poate cita și lucruri subpământene spre ajutor. Poate că și în momentul acesta aude în spirit, ce vorbesc, căci într'adevăr, mi-se pare că-ți simt respirația prin apropiere. Ți-ai povesti... dar nu, s'o lăsam asta! Nobile Antonius, fi cameriera mea și ia-mi de pe cap această coroană de aur, îmi strânge fruntea. Umblă gingaș, să nu mă rănești — așa.

Antonius îl luă de pe frunte coroana cu șerpi și Cleopatra își scutură părul bogat, care-l căzu pe umerii ei o manta.

— Ia-ți coroana, stăpâna Egiptului, zise Antonius încet, — ia-o din mâna mea; nu vreau să te despozi de ea, ci aș dori să o fixezi numai bine pe fruntea ta frumoasă.

— Cum o înțelegi asta domnule meu? întrebă Cleopatra zimbând și privindu-l în ochi.

— Cum o înțeleg? Îți voi spune.

Tu ai venit la chemarea mea să răspunzi la acușele ce te apasă, în chestiile

stat. Și ești stăpâna Egiptului, că dacă ai fi fost alta, nu te ai fi întors ca să stăpânești din nou Nilul? Căci de una sunt sigur, că acușele aduse în contra ta sunt adevărate. Dar fiind-că ești așa, cum ești — și îți spun sincer că cerul nici odată n'a favorizat pe o femeie ca pe tine! — îți ert totul. Pentru frumsețea și grațiile tale îți ert, ceea-ce n'ar fi fost ertat nici virtuților, nici iubirei de patrie, nici demnității bătrânețelor! Vezi ce lucru bun e și spiritual și răgălăgia femeii, care face pe regi să-și uite datorile, și poate seduce și justiția cu ochii legați, să-și deslege înainte de ce ar ridica paloșul! Reia-ți coroana, oh! stăpâna Egiptului! De aci înainte va fi grija mea, această coroană deși e grea să nu-ți apese fruntea.

— Sunt vorbe regești acestea, oh nobile Antonius! răspuse Cleopatra, — sunt vorbe marinimoase și grațioase, cari se potrivește cu un cuceritor al lumii! Și ceea ce privește păcatele mele din trecut — dacă într'adevăr au fost păcate — am de spus numai atâta, că atunci nu-l cunoșteam încă pe Antonius! Căci cunoscând pe Antonius, cine ar putea păcătuți contra lui? Care femeie ar putea să ridice sabia contra aceluia care înaintea orii cărei femei e un adevărat zeu; contra aceluia, pe care, dacă l'am văzut odată și l'am cunoscut, ne cucereste și ne atrage inima cu totul spre el, precum soarele atrage floarea?... Și ce alta și-ai

mai putea spune, ca să nu trec granițele podoarei femeiești? Numai una încă: pune-mi pe frunte acea coroană, mare Antonius, și eu o voi primi ca nu dar din mâna ta, care-ți mi va fi îndoit prețioasă acum prin-țind o dela tine, și o voi apăra pentru binele tău... Așa; acum îți sunt regină vasală și prin mine întreg Egiptul antic, pe care-l stăpânesc, prin aceasta să predă triumvirului Antonius, care odată va fi împăratul Antonius și stăpânul Chemului!

Antonius însă punând coroana pe buclele Cleopatrei, se opri și aprinzându-se cu patimă la privirea acestei frumoșii atâta o admiră, încât în fine o atrase cu înfocare la peptul lui bărbătesc și o sărută de trei ori, zicând:

— Cleopatra, te iubesc, tu fiiți dulce! Te iubesc așa, cum n'am mai iubit!

Cleopatra se retrase din îmbrățișare cu un zimbet blând; și între acestea, diadema formată din șarpele sfint, care era pusă numai ușor pe frunte, căzu, și se rostogoli la întunec, unde nu pătrundeau razele lămpii.

Eu însă și în torturile inimii mele, observai semnul său, și știam ce însemnează. Ei însă nu i-au dat importanță.

— Mă iubești? zise Cleopatra cu gingășie. — De unde să știu că într'adevăr mă iubești pe mine! Se poate că iubești pe Fulvia, — pe Fulvia, soția ta legitimă...

— Nu, nu pe Fulvia o iubesc; ci pe tine Cleopatra, numai pe tine. Multe femei m'au privit cu grație din etatea mea cea mai fragedă, dar față de nici una n'am simțit așa dorițe, ca față de tine, ah, tu minunea lumii fără seamăn!...

At putea să mă iubești pe mine Cleopatra, și să mă fi soție — nu pentru poziția și puterea mea, nu pentru aceea ce îți pot oferi, nu pentru muzica serioasă a pașilor legiunilor mele, nu pentru lucrarea norocului meu; ci numai pentru mine, pentru Antonius, pentru soldatul brut, care a devenit mator în viața de companie? Da, pentru Antonius, pentru Antonius cel nesuferit și vicios, care rar e nelufrănat în tinetele sale; dar nici odată nu și-a părăsit un prieten bun, n'a despoiat nici un om sărac, și n'a atacat inamicul pe furie.

Spune-mi, m'ai putea iubi, stăpâna Egiptului, căci dacă da, atunci sunt mai fericit, ca dacă ași sta astăzi seară în capitolul din Roma, încoronat de stăpânitor al lumii!

Pe când Antonius vorbea, Cleopatra îl privea plină de admirație, și în ochii ei lucea lumina adevărului și a încrederei depline, care îmi era necunoscută până acum.

— Tu vorbești sincer, zise ea pe urmă, — și vorbele tale îmi sună dulce la urechi; mi-ar suna dulce și când altfel ar sta lucrurile, decum stau, căci la care femeie nu i-ar plăcea să vadă la picioarele ei pe

NOUȚĂȚI.

ARAD, 16 Aprilie n. 1902.

Dela Curie. Eri Curia din Budapesta a adus sentențe și hotărâri în afacerea a două mandate atacate.

Astfel: petiția celor dela *Verbo a respins-o*, pentru că alesul *Valasek* a depus jurământ că n'a agitat în contra statului și nației maghiare.

Mandatul dela *Dej*, unde ales a fost *Daniel Tibor*, minor, a fost *nimicit*. Se va face deci, a treia oră alegere nouă.

Candidați, berechet! Din grația ziarelor maghiare, pentru episcopatul din Arad răsar pe fiecare zi candidați. Astfel sub titlul „Episcopatul din Arad” „*Magyarország*” dela 15 Aprilie publică un articol, „dela corespondentul particular” în care în chip într'adevăr foarte particular se ocupă de vacanța episcopescă.

Pe actualul vicar *V. Mangra* nu-l vrea episcop deoarece-ce:

„Pe vremea Memorandului la Predeal a închinat steagul maghiar înaintea oștelor din România!”

Minciuna e vorbă și ea!

Mai înșură apoi o mulțime de născociri cari dovedesc însă că e *Român cel ce informează*, și ajunge la concluzia:

„Nu este absolut necesar ca alesul să fie din diecesă Aradului. Doar și *Mețianu* venise din altă diecesă”.

Propune deci candidați pe dl *Bogoević*, preot în Budapesta, „în persoana căruia biserica ar câștiga un judecător drept”, ori pe *Dr. Cristea*, „care a fost împărțit să lucreze și în ministerul de culte”...

Dl *Bogoević*, desigur, numai la mitră episcopescă nu s'a gândit.

Cât privește pe dl *Cristea*, de, să se arate, să-l cunoască deputații sinodali, că așa, numai după recomandarea din ziarul *Magyarország* la noi nu votează nici — crâznicii!

În apunere. Duminecă s'a făcut alegere, după cum se știe, în cercul Chiseteului și Birchișului, pentru locurile vacante în Sinodul Aradan. După cum ni-se scrie, candidatul „neamurilor”, deși protopopul *Hamsea* a cutreerat toate satele din cercul Birchișului, chiar în satele unde *Mocsoryești* au moșiile și argații lor, a intrunit voturi de tot puțin. Astfel în *Bata*, unde este și directoratul moșilor *mocsoryești*, dl *Ceontea* a avut numai 32 voturi (de altădată dl *Hamsea* făcea sute de voturi în această mare comună); în *Căpolnaș*, *Birchiș* și *Bacamezeu*, alte comune mari (unde înainte făceau cu sutele!) câte 60 voturi. Scru-

domnitorul lumii? Dar stând lucrurile, cum stau, ah, *Antonius*, ce ar putea fi mai dulce ca vorbele tale? Portul liniștit al mântuirii pentru marinarul naufragiat — desigur e dulce! Visul fericirii cerești, care îl învelește pe *Sermann* preot aschet pe cărarea *abnegat* — desigur e dulce! Zorii trandafirilor ale dimineții, cari sosesc să înveselească pământul nisipos — e dulce fără îndoială! Dar ah, nici una și chiar toate lucrurile plăcute încântătoare, cari numai există, nu pot întrece dulceața vorbelor tale, oh, *Antonius*!

Căci tu nu ști — nu poți ști nici odată — cât de goală și rece mi-a fost viața, așa e destinată ca femeia numai prin amor poate scăpa de singurătate! Și eu n'am iubit nici odată — și nici n'am putut iubi nici odată până în seara fericită de azi!... Da, strâmb-mă în brați și să ne jurăm amor mare — un jurământ pe care să nu l — putem călca nici odată, până vom trăi! Așa *Antonius*, de azi încolo îți jur credința veșnică! De azi încolo sunt a ta, numai a ta!

Charmion mă prinse de mână și mă trase dela perete.

— Ai văzut destul? Mă întrebă când ne sfărâm ează în odăea ei și aprinse lampa.

— Destul, răspunsei — Mi s'au deschis deja ochii.

(Va urma).

tinul va fi Duminecă. Căderea „neamurilor” este însă evidentă chiar de acum.

Anchetă. Alaltăieri dl *Dr. Popu*, jude la Tabla din Oradia, a început cercetare în afacerea alegerii dela *Boroș-Ineu*, contra căreia s'a petiționat, pe cuvânt că s'au comis abuzuri. Cercetarea merge însă greu, pentru că cei puși ca martori neagă de svântă pământul.

Distincții. Cu plăcere aflăm între cei distinși de curând cu ordinul „*Coroana României*”, de către *M. S. regele Carol*, și câțiva compatrioți de ai noștri. D-lui *Olimpiu Boiu*, șeful domeniilor Coroanei din *Bicaz* (jud. *Neamțu*), li s'a conferit ordonul „*Coroana României*” în gradul de cavalier.

Dl *Solomon Haliță*, inspector al învățământului primar, profesor de școala normală din *Galați* (originar din districtul *Năsăudului*) a primit „*Coroana României*”, în gradul de oficer; Dl *Leonte Moldovan*, profesor la liceul din *Brăila* (originar din *Șinca-veche-Făgăraș*) și dl *Cornel Gușăilă*, profesor la liceul din *Brăila* (originar din *Porțita-Făgăraș*), amândoi aceștia din urmă „*Coroana României*” în gradul de cavaleri.

Deținere sensatională. Din *Timișoara* via știri despre arestarea lui *Adolf Brudermann*, vicepreședinte al reuniunii comercianților. Lui *bruder Dolfi* i-a plăcut să trăiască adică domoște, și fiindcă nu se ajungea din leafă, s'a luat și el după modă: a furat! Și anume dela șeful sên *Keceke méy*, comerciant, la care era aplicat ca șef contabil. Acum șede la răcoare și plânge cinstea — jucată în cărți!

Visitarea noului parlament. Ministrul președinte *Széll Kálmán*, contele *Apponyi Albert* președintele Dietei; *Kossuth Ferencz*, *Csávosy Béla* chestor și *Deesewffy Aristid* secretar, cu membrii comisiei de edificare, au ținut în 15 Aprilie vizitare locală în parlamentul cel nou, ca să constate defectele. Au observat cu deosebire defectele sălii de ședințe a deputaților. La convocarea lui *Kossuth Ferencz*, comisia de edificare a hotărât, să mute aparatele de încălzire cu aer cari până acum au fost aranjate sub scaunul președintelui. Au fost plângeri și din motivul, că zăriștilor li-s'au dat locuri în etagiul prim, pe când sala de ședințe o pot vedea numai cei ce stau în rândul prim, car auzi abea se poate câte ceva.

Au făcut îndreptări și în privința acestor, căci au hotărât ca zăriștii să capete locuri în sală, și adică în dreapta și în stânga tribunei prezidențiale, dar în deschizătura dintre băncile din urmă și între coridorul cu colonade vor ridica logi pe seama lor. Cele două tribune ale zăriștilor vor fi așezate c'am ca logile deputaților și ale damelor în casa magnaților de acum. În aceste logi vor fi patru zeci și trei de locuri și dacă aceste nu vor fi de ajuns, vor desemna locuri pentru zăriști și în locurile prime din etagiul I. Afară de aceasta zăriștii vor avea biuroși și sală de mâncare separată; și pe galerie vor avea intrare liberă. Viețarea cu ocazia căreia s'au făcut mai multe mici dispoziții, a durat dela orele 10 înainte de masă până la 12.

A murit contele *Palffy Andor*. Se scrie din *Viena* că în 15 Aprilie a murit după lungi suferințe contele *Palffy Andor*, căpitanul gardei regale.

Instalarea episcopului de *Győr*. Serbările date cu ocazia instalării episcopului din *Győr*, *Szechenyi Miklós*, cari s'au început Sâmbătă, s'au continuat și Duminecă; când la orele 7 și jum. episcopul asculta liturgia în biserica *carmelită*. Pe urmă cu mare pompă s'a retras în reședință, unde în numele capitolului l'a salutată marele președinte *Bertha*. Canonicele *Gieswein* a cetit diploma de numire regească, ear canonicul *Braun* brevetul papal. La orele 2 după amiază s'a ținut banchet în casa orașului, la care a luat parte un public mare.

Convenția postală cu Ungaria. În vederea apropiatelor reînnoiri a convenției postale a României cu *Astro Ungaria*, guvernul unguresc a cerut guvernului român următoarele modificări: 1. Greutatea minimală a scrisorilor să fie de 20 grame; 2. Maximul sumelor expediate prin mandate postale să fie de 1000 coroane; 3. Să se reducă taxa pentru mandatele postale; Pachetele

până la 5 kilograme, cari nu împlinesc condițiile de colete postale, să fie totuși considerate catare. Ministrul unguresc a formulat aceste cereri, după îndemnul *Comerei de comerț din Budapesta*.

Directorul fundației *Șulțane*. Ni-se scrie: Capitulul metropolitan gr.-cat. din *Blaj* a convocat directorii fundației „*Alexandru St. Șulțiu*” pe Sâmbătă, în 19 Aprilie 1902 la ședința anuală ordinară în *Blaj*, în sala arhiepiscopilor din aula metropolitană. Din programul publicat sub Nr. 2082/902 constatăm, cum că după constituirea ședinței sub președintele *Esc. Sale* d-lui *Mitropolit Dr. Victor Mihalyi*, administratorul fundației canonicul *Dr. Vasile Hossu* raportează despre fazele și starea prezentă a fundației, despre casa fundațională din *Blaj* și bunurile dela *Spring*, *Cenafte* și *Vi drasău* și despre cumpărarea unui domeniu pe seama fundației. După prezentarea bugetului din partea administratorului pe anul 1902, avocatul archidieceșan raportează despre cauzele juridice și procesele relative la fundația indicată. În urmă comisiunea censurătoare permanentă de 3, care este compusă din președintele capitarul *II. Sa Ioan M. Moldovan* ca președinte, *Iuliu Bardosi* și *George Pop* ca referenți, face raport despre reviziunea rațiunilor pe anul 1901 și scontrarea casei fundaționale.

† Președintele *Teodor Kövory*. Din *Oradea-mare* vine știrea, că venerabilul președinte al capitolului episcopesc, *Teodor Kövory* a repausat în 11 Aprilie seara. Nonagenarul președinte avea în timpul din urmă indispoziții, însă cu toate acestea își îndeplinea datoriile esact și chiar în dimineața zilei, în care și-a dat sufletul, fusese la catedrală, unde a asistat la sfânta liturghie.

Dăm din biografia repausatului următoarelele:

S'a născut în comuna *Portelec*, comitatul *Sătmariu*, la 10 Martie 1819. Familia lui venise în *Sătmariu* din *Chioar*, din care cauză fu supranumit pe ungu-rește *Kövory*, adică *Chioareanu*. Gimnasiu și filosofia, le-a absolvit în *Oradea-mare*, ear *teologia* la universitatea din *Budapesta*, ca bursier al Seminarului central. La 1843 fu hirotonit ca preot celibat și numit profesor la gimnasiul din *Beiuș*.

La 1861 fu numit director al gimnasiului, care funcțiune a purtat-o până la 1876, când se mută la *Oradea*, unde cu câțiva ani înainte fu numit canonic. La 1879 fusese numit inspector al școalelor diecesane și președinte al tribunalului matrimonial. Peste un an și-ar fi serbat jubileul de diamant al hirotonirei sale.

Repausatul avea mulți veneratori și foști elevi în toate colțurile locuite de *Români*.

Fie-i țărina ușoară!

Societatea „*Ioan Popasu*” a studenților dela gimnasiul și școala comercială gr. or. română din *Brașov*, a ținut Duminecă o ședință festivă cu programul anunțat deja de noi. Președintele societății, dl *M. Jantea*, în discursul său de deschidere a schițat pe scurt activitatea lui *Ioan Popasu*. Orchestra și cu deosebire corul studenților, acesta din urmă, sub conducerea d-lui profesor de muzică *G. Dima*, a secerat multe aplause și să ne mai delectă cu o cântare. Disertațiunile d-lor *Tr. Scorobăț* și *N. Olariu* au fost ascultate cu atențiune și onorate cu aplause, de asemenea și declamațiunea d-lui *Nițescu*, ear anecdota lui *Speranță „Jidanni călare”* predată de dl *Vinc. Dimboiu*, a plăcut atât de mult, încât publicul l'a aclamat și a cerut vină din nou la tribună. Dl *Dimboiu*, la insistențele publicului, a mai recitat o a doua anecdotă, cu care a produs de asemenea multă ilaritate. („*Gazeta*”).

Corul bis rom. gr.-or. din *Lipova* invită la concertul împreună cu reprezentățiune teatrală și cu petrecere de joc ce se va ținea în sala hotelului „*Regale Ungariei*” Luni a doua zi de Paști (15/28 Aprilie 1902) începând la 8 ore seara. Intrarea cu bilete: Rînd 1—2 60 cr., 3—5 50 cr., 6—9 40 cr., loc de stat 25 cr. de persoană. Ve-

nitul curat este destinat pentru fondul corului, din care se vor cumpăra haine „*Călușerilor*”. Suprasolviri se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe calea publicității.

Programa: I. „*Fii ai României*”, cor mixt, poezie de *Stan Parjol*, musica de *K. R. Karasz*; „*O patianie*”, monolog de *A. Popp*, predat de *Sandor Iosif*, cor. ten.; „*Luntrașul*”, cor mixt, poezie de... musica de *Fr. Schippeck*; „*Tovărășia țigano-săsească*”, anecdotă populară de „*Floridor*”, predată de *G. Vlad*; „*Răsunețul Ardealului*”, cor mixt cu solo de mezo-sopran poezie, musica de *I. Vidu*; „*Finanțul cinstit*”, anecdotă din „*Vultur*”, predat de *I. Ususan*, cor. bass.

II. „*Sărăcie lucie*”, de *Iosif Vulcan*, comedie pop. cu cântece într'un act. În piesă se vor cânta: „*Stănețuța*”, cor mixt, cântec vechiu cântat pe la 1847, musica de *G. Musiescu*; „*Cucuruz cu frunza 'ngus*”, cor mixt, cântec popular, musica de *Guilem Șorban*; „*Zisa badea*”, cântec popular, musica de *G. Musiescu*.

În pauză: a) „*Bătuta și Călușerul*” sub conducerea vătavalui *I. Putic*, cond. cor.; b) „*Răsuneț*”, cor miet sextet, poezie de *A. Murășan*, mus. *G. Musiescu*. *I. Vidu*.

Inginer inecat în apă. Din *Orșova* se anunță despre o nenorocire mișcătoare. Doi ingineri dela oficiul ingineresc de sau pus într'o luntre de lucrători și au vizitat către cataractele *Dunărei*. În apropierea cataractelor, vârtejul a apucat luntrea ușoară și unul dintre ingineri *Emiu Ianculovits* a căzut în apă. Colegul său inginerul *Karb* a voit să-i ajute dar i-a fost imposibil. Nefericitul tiner acolo a perit în valuri.

Condamnat pentru o sărutare. În *Helveția* sunt strict oprite sărutările. Să nu se revoalte cumva tineretul, căci nu este un principiu general acesta. — E vorba de sărutările publice. — S'a întâmplat de curând în orașul *Winterthur* din *Helveția*, că un tiner de 18 ani a întâlnit într'o stradă laterală, părăsită, o fetiță de 14 ani. Fetița drăguță, tinerică, un bobocel cum s'ar zice, a încălzit odată inima ușor de încălzit a tinerului, mai apoi fiind și privilegiul seducător, repede a strâns-o în brațe și a sărutat-o, dispărând apoi pripiț. Pe baza descrierii fetiței poliția l'a aflat. Părinții fetiței au făcut acuză de ultragi grav corporal, căci din sărutarea aceea fetița a căpătat o acută boală de nervi. Tinerul s'a apărat cu aceea că nu a intenționat nimic rău. Cu toată apărarea sinceră, ușuratecul tiner a fost condamnat la 2200 franci.

ULTIME ȘTIRI.

Londra, 15 Aprilie. Șefii buri au sosit la *Pretoria* cu tren separat și sunt încuartați în apropierea palatului lui *Kitschener*. *Millner*, guvernatorul *Caplandului*, a sosit și el în *Pretoria*.

Se crede că încheierea păcii a ajuns într'un stadiu înaintat. Sunt greutăți numai în jurul chestiei de amnestie.

Red. respons. *Ioan Russu Șirianu*. Editor *Aurel Popovici Barcianu*.

Insertiuni și reclame.

Un adjunct român

cu praxă deplină în agendele notariale să aplică momentan la *notariatul cercual* din *Mândruloc*. Salarul: 480 coroane fix și 160 coroane venit sigur din pauzale.

Recursele cu documentele necesare a se adresa la *Valeriu Milovan*, notar cercual în *Mondorlak* u. p. *Gogovăce* (comitatul *Arad*). 748 2—3

